

Najpierw egzekucja z majątku spółki

Członkowie zarządu spółki kapitałowej mogą odpowiadać całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki za nieopłacone składki ubezpieczeniowe. Ale dopiero wtedy, gdy ZUS wyczerpie pełną procedurę odzyskiwania tych należności.

Tak wynika z wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 20 sierpnia 2014 r. (III AUa 2399/13).

Ubezpieczony był prezesem jednoosobowego zarządu spółki z o.o. W kwietniu 2010 r. spółka dokonała wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych po uprzednim zaprzestaniu działalności. ZUS ustalił, że na kontach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Ubezpieczeń Zdrowotnych oraz Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są zaległości przekraczające 25 tys. zł z tytułu nieopłaconych składek, które wynikają z prowadzonej działalności gospodarczej.

ZUS uznał, że z racji sprawowania funkcji członka zarządu ubezpieczony odpowiada za te zaległości całym swoim majątkiem. Sąd okręgowy zmienił jednak zaskarżoną decyzję ZUS uznając, że nie zachodzą przesłanki do odpowiedzialności członka zarządu spółki kapitałowej za jej zaległości. Wskazał na art. 31-32 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej ustawa o sus). Sąd I instancji wywiódł także, że ZUS wykazał istnienie tylko pierwszej przesłanki warunkującej odpowiedzialność członka zarządu spółki kapitałowej, tj. zaległości składowych w okresie sprawowania przez niego funkcji prezesa. Nie udowodnił jednak drugiej przesłanki, czyli bezskuteczności egzekucji. Od tego wyroku ZUS złożył apelację, wskazując m.in. na naruszenie art. 116 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (dalej ordynacja podatkowa).

Sąd apelacyjny oddalił apelację ZUS jako niezasadną. Uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne sądu I instancji. Wskazał, że do składek na FUS i FUZ, FP i FGŚP odpowiednio stosuje się enumeratywnie wymienione w art. 31 i 32 ustawy o sus przepisy ordynacji podatkowej, w tym te regulujące odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania podatkowe.

SA przytoczył art. 116 ordynacji podatkowej, który określa zakres osobistej odpowiedzialności członka zarządu spółki kapitałowej za składki ubezpieczeniowe, których spółka nie uregulowała. W ocenie SA do pozytywnych przesłanek odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. za jej zobowiązania należą: bezskuteczność egzekucji z majątku spółki oraz powstanie zaległości w czasie pełnienia obowiązków przez członka zarządu. Natomiast przesłanki negatywne tej odpowiedzialności polegają na wykazaniu, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowania układowe), albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, bądź też wskazanie mienia, z którego egzekucja jest możliwa.

W niniejszej sprawie, w ocenie sądu apelacyjnego, ZUS nie udowodnił, że egzekucja była bezskuteczna i wierzyciel wyczerpał wszystkie sposoby egzekucji.

Ponadto SA dodał, że odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania składkowe jako subsydiarna i gwarantowana występuje jedynie, gdy płatnik nie wykona lub nienależycie wykona zobowiązania składkowe. Odpowiedzialność ta jako uzależniona od istnienia zobowiązania płatnika powoduje, że ma ona charakter akcesoryjny i następczy. Nie może bowiem powstać bez uprzedniego powstania obowiązku w stosunku do pierwotnego dłużnika.

Jest to także odpowiedzialność subsydiarna, biorąc pod uwagę, że wierzyciel składkowy nie ma swobody w kolejności zgłaszania roszczenia do podatnika lub osoby trzeciej, lecz w pierwszej kolejności musi dochodzić należności od podatnika.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w tej sprawie jest słuszny. Przesłanką odpowiedzialności członka zarządu jest bezskuteczność egzekucji prowadzonej przeciwko spółce. Należy ją rozumieć jako stan, który nie pozostawia wątpliwości, że nie można zaspokoić się z jakiegokolwiek części majątku spółki.

Jeżeli nie jest znany majątek, ZUS powinien zobowiązać dłużnika do jego wyjawienia. Takie działanie ma na celu ochronę członka zarządu przed przedwczesnym orzeczeniem jego odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki. Dopiero gdy te czynności zawiodą, ZUS może wystąpić z krokami prawnymi przeciwko członkom zarządu. A w tej sprawie działania ZUS ograniczyły się jedynie do przesłania do Spółki upomnień egzekucyjnych dotyczących zapłacenia zaległości składkowych i to nie za cały okres.

Organ rentowy powinien udowodnić przesłanki pozytywne wskazane w tym wyroku.

Z kolei odpowiedzialność członków zarządu może być wyłączona tylko po wykazaniu przesłanek egzoneracyjnych. Chodzi o takie, że we właściwym czasie zgłosili wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowania układowe), albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy bądź też wskazanie mienia, z którego egzekucja jest możliwa (niniejszy krok członek zarządu może podjąć również w toku postępowania sądowego).

Co istotne, decyzja ZUS o odpowiedzialności członków zarządu spółki kapitałowej za zaległości składkowe powinna być wydana wobec wszystkich członków zarządu. Niemniej jednak wierzyciel (organ rentowy) - po powstaniu solidarnego zobowiązania - może wybrać dłużnika. Na marginesie należy także dodać, że odpowiedzialność członka zarządu nie zależy od tego, czy niewypłacalność spółki była zawiniona przez niego, czy też powstała z przyczyn od niego niezależnych.

Autor: Paweł Tokarski, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy